

Sosialismin olemus

J. Sternin mukaan.

Oleva tuotantotapa on *individuaalinen* (yksilöllinen), s. o. jokainen tekee työtä omaksi tarkoitukseensa, välittämättä toisista ja kokonaisuudesta.

Sanomme "omaksi tarkoitukseensa", ei "omaksi tarpeekseen". Sillä nykyinen tuotanto, vastoin aikaisempaa tuotantoa, riippuu laajalle käyvästä *työnjaosta*. Kukaan ei enää tuota kaikellaisia elatusvaroja ja muita tarvekaluja omiksi tarpeikseen (kuten luonnon-talouden aikoina), vaan tuottaa orjien tai palkkatyöläisten kautta ainoastaan yhtä tavaraa tai vaan yhtä tavara-osaa, mutta tuottaa sitä joukottain. Hän myy nämä tavarat ja osalla myymisen kautta saaduista rahoistaan hän ostaa kaikki tarvetavaransa, joita samoin toiset joukkotavaroina esille panevat ja markkinoilla tai kaupoissa ja myymälöissä liikkeeseen tuottavat. Tuotanto on *tavaratuotantoa*, joka riippuu vaihetuksesta rahan välityksellä.

Työntekijä ei saa tuotantoon eikä osakaan siitä palkkansa, vaan rahaa, jolla hän tarvetavaransa vaihettaa, s. o. ostaa.

Mutta oleva tuotantotapa on myös *kapitalistinen*. Työnantaja tarvitsee uuden-aikaiseen joukkotavaraintuotantoon paljon työntekijöitä; sitä paitsi yksinkertaiset työkalut eivät siihen riitä, vaan tarvitaan eniten hyvin monimutkaisia ja kalleita työkaluja, koneita, teh-

taita. Tähän tarvitaan suuria rahavaroja — kapitaaleja. — Sentähden suurtuotanto lamautti, ahdisti ja voitti *pientuotannon*. *Omaisuu-*
dettomat joukot eivät voi enää, kuten ennen, itsenäisesti tuottaa ta-
varoita, tilausta vastaan tai niitä kaupatakseen; he ovat pikemmin
pakotetut tarjoamaan työvoimansa tehtailijoille palkkaa vastaan apu-
työläisinä tai konepalvelijoina. Kun taas koneet tekevät paljon inhi-
millistä työvoimaa tarpeettomaksi, ja tehtailijat niin muodoin eivät
tarvitse kuin osan omaisuudettomista, niin tavallisesti työntarjonta
on suurempi kuin sen kysyntä. Sen kautta kapitalisti saavuttaa mer-
kitsevän vallan työläisen yli, joka vaan työtä saadakseen ja voidak-
seen elää, mielellään tai pakosta tyytyy halpaan palkkaan ja muu-
ten koviin työehtoihin. Siitä seuraa, että kapitalisti on tilaisuudessa
tydyttää työläisiään semmoisella palkalla, joka ei vastaa sitä, mitä
he tuottavat, vaan on ihan niukimman elämän-ylläpidon rajalla. jota
vastoin kapitalisti pistää ”yliarvon” s. o. tulon, joka jää menoista yli,
voittona omaan taskuunsa ja yhä rikastuu, sillävälin kun työläiset
harvoitiin tai eivät koskaan pääse siedettäviin oloihin. Enemmän työt-
tömyyden kova onni heitä alituisen ahdistaa ja lukuisat proletaarit
ovat vuodesta vuoteen työttöminä ja syvimässä kurjuudessa.

Koska siis nykyään itsenäiseen tuotantoon vaaditaan suurta
kapitaalia, koska sen kautta kapitalistiluokka on saavuttanut tukah-
duttavan vallan omaisuudettomien ja vähävaraisten yli, kasaa yhä
suurempia kapitaaleja, jättiläisrikkauksia, ei oman, vaan proletaarien
työn kautta, niin että monet kapitalistit voivat ilman hyödyllistä toi-
mintaa viettää laiskurinelämää, sillä välin kun ankaraa työtä tekevät
kärsivät suurta puutetta, osana tuska ja suru — ja koska tämä talou-
dellinen kapitaali-ylivalta antaa toisille luokille mitä turmiollisimman
valtiollisen ylivallan, niin että nykyään suur'omaisuus enemmän kuin
mikään luokka vallitsee yleistä, julkista elämää — niin nimitetään
nykyistä tuotantotapaa ja yhteiskuntajärjestystä ylipäänsä kapitalis-
tiseksi.

Tätä erittäin epäterveellistä ja sivistysvastaista yhteiskunnal-
lisen yhdenvertaisuuden häiriötä vastaan, joka kilpailutaistelun kaut-
ta useille kapitalisteillekin käy vahingolliseksi, on työtätekevä luok-
ka, joka eniten siitä kärsii, aluksi yksityisissä joukoissa nousseet ka-
pinaan edes lieventääkseen heitä painavaa sortoa. Mutta tietoisuus
sai pian vallan että perusteellinen, kestävä apu saavutetaan vasta
tuotantotavan ja yhteiskuntajärjestyksen täydellisen mullistuksen
kautta s. o. kapitalistisen tuotantotavan muuttamisen kautta sosialis-
tiseksi.

Englannissa ja Ranskassa, jossa kapitalistinen tuotanto ensiksi oli saanut jalansijaa, tuli tämä näkyviin ja Marxin selvien, valaisevien tutkimusten kautta tieteellisesti perustelluksi ja vahvistetuksi, josta tutkimuksesta käy selville, että historiassa vaikuttavat ylykvevoimat ehdottomasti vievät perille tämän mullistuksen (kuten ennen ovat perille vieneet), että terävä katse jo nyt näkee siihen ituja ja taipumuksia, ja että *mahtavaan järjestöön yhdistyneet proletaarit* kaikista maista ovat kutsutut rakentamaan sosialistisen yhteiskunnan kapitalistisen sijalle.

Juuri korkealle kehittynyt työnjako ja nykyajan tekniikki ovat edellytyksenä sosialistiselle yhteiskuntamuodolle. Ainoastaan näillä visseillä perusteilla se voi perille viedä aineellisen ja henkisen onnen ja vapauden kaikille ja voimakkaasti vaatia yhteisen sivistyksen edistystä ja kehitystä. Niin kauan kun ihmiskunta ei vallinnut niin valtavia tuotantovoimia kuin höyry ja sähkö ja niiden mukaisia ihmeitä aikaansaavia tuotanto- ja liikevälikappaleita, siihen asti kun tuotanto oli kääpiömäinen, sosialistinen yhteiskuntamuoto olisi ollut kaikellaisten vaurioitten alainen. Tuotannon voitto olisi ilman niitä verrattain niukka, ja tuotanto vaatisi sitäpaitsi kaiken inhimillisen työvoiman. Mutta nyt ihminen panee ikeensä alle valtavat luonnonvoimat vierittäen niiden osalle vaikeimman työn, ja jättiläismäiset koneorjat, rautajäsenineen ja jäntereineen, irrottavat maasta suunnattomia aarteita, raakaaineita, ja muuttavat ne mitä moninaisimmiksi tarveesineiksi. Ja vielä suuremmissa määrässä, kuin mitä nyt on laita, täytyy sosialistisessa yhteiskunnassa *inhimillisten työvoimien vähetä ja tuotannon tuloksen suureta*. Niin kauan kun tuotannon välikappaleet ovat kapitalistisen vähemmistön omaisuutta, niiden etuisuudet jäävät ainoastaan heidän hyväkseen, ja sitäkin vaan ehdollisesti ja osittain, vaan omaisuudettomille koituvat ne kiroukseksi. Mutta niin pian kun kaikkien onnistuu saada ne käsiinsä, vuotaa niiden siunauksen runsaus myös kaikille. Kapitalismi on siis ensi askel sosialismiin.

*

Sosialistiliikkeen lopputarkoitus on siis *tuotantovälikappalten*, nimittäin maanomaisuuden ja tehtaitten ja työpajojen, samoin myös liikelaitosten siirtäminen yksityisomaisuudesta yhteisomaisuudeksi, ja tuotannon järjestäminen yhteiskunnan kautta yhteiskunnan kaikille jäsenille. Sosialismi sosialiseeraa tuotannon, säättää sen ehdot yhteis-

sesti ja tarkoituksenmukaisesti, ja, vastakohtana kapitalistirenkaille (trusteille), siten, että sen hedelmät tulevat kaikkien hyväksi, ei ainoastaan harvojen yksityisten.

Yhteiskunta tuottaa kaikki jäsentensä tarvetavarat eri suuntien ja makujen mukaan. Se hoitaa vainiot, niityt, viinitarhat, metsät ja puutarhat, harjoittaa joka lajia karjanhoitoa, rakentaa terveellisiä, ilosia asuntoja, tuottaa kutakin lajia ruokatavaraa, valmistaa mitä moninaisempia vaatteita, perustaa mitä mukavimpia ravintoloita, teattereja, museoita j. n. e. Kunkin työkykyisen velvollisuus on antaa ropponsa vielä tarpeelliseen inhimilliseen työhön. Jokaisella, joka työosansa on suorittanut, on täysi oikeus kaikkeen mitä sivistynyt ihminen tarvitsee voidakseen mieluisesti ja taipumustensa mukaan elää ja kehittää ruumiillisia sekä henkisiä voimiaan.

Tämä tuntunee lukijasta mielikuvitukselliselta, tarumaiselta, unelmalta, laiskurinpäiväiseltä, niinkuin talonpojasta, joka ei koskaan ollut käynyt kylänsä rajojen ulkopuolella, ensi erran syödessään salonkihöyrylaivalla; ja kuitenkin olisi kaikki jo tänään tarkoituksenmukaisemmin varustetun suuremman yhdistymisen kautta toteutettavissa; tavallaan se on jo asiallisesti toteutettu, mutta vaan vähemmistön hyväksi. Ajatelkaamme ensiluokan ravintoloitamme, suuria tavara-kauppojamme, joissa jokainen löytää varastossa makunsa mukaisesti, mitä tarvitsee, ajatelkaamme maailmankaupunkien jättiläismyymälöitä, kaupan keskuspaikkoja j. n. e.

Sosialistisessa maailmassa on yhteiskunta suuren *hyvinvoivan* perheen vertainen, jossa kaikki perheen jäsenet tekevät työtä, kukin tavallaan, mutta ei toimiensa tuotteiden keskinäistä vaihetusta varten, vaan kaikkien perheenjäsenten yhteiseksi tarpeeksi. Kun taas nykyään perheissä vallitsee patriarkkaalinen hallitus s. o. kaikki ovat perheen-isän vallan-alaiset, on sosialistisessa yhteiskunnassa kansa itse kokonaisuutena, ylimpänä määrääjänä.

*

Kova olemisen taistelu, jossa ihminen on sutena ihmiselle (*homo homini lupus*), ja siinä piilevä enimpäin ihmisten paraimman osan älyn, luonteen, siveyden, maun ja moninkertaisesti myös terveyden ja elämän hävittäminen on lakkaava, ja sen mukana hätä ja suru ja enimmäkseen rikokset. Tulevaisuuden onnelliset ihmiset tuskin aavis-tavat niitä kurjia, surkeita, viheliäisiä oloja, joissa entiset sukupolvet

ovat elämänsä elää kituuttaneet, samoin kuin me tuskin käsittämme paalujen varassa asujain elämäntapoja.

Sivistys alkaa vasta ihmisten liittymisellä toisiinsa yhteisiin toimiin yhteisiä tarkoituspäitä varten. Koko sivistys on yhteistymisen hedelmä. Yksityinen leipäpalakin sisältää suunnattoman määrän yhteiskunnallista toimintaa, sillä siinä ei ole ainoastaan maanviljelys- ja ammattitöitä, ei ainoastaan asianomaisten työkalujen (auran, viljamylyn, leivinuunin) laitoksiin tarvittavaa toimintaa, vaan myös semmoisten keksiminen ja parantaminen, vieläpä vuorityö auran tarvittavan raudan saamiseksi; ja kuinka monia vuosituhansia kuluikaan, ennenkuin ihmiset oppivat tuntemaan raudan, sen saannin ja käytännön! (Niinkuin tiedetään kävi rautakauden edellä pronssi- ja sen edellä kivikausi, joina aikoina metalli oli vielä aivan tuntematon). Tulen syntykin oli niin tärkeä pala kulttuurityötä, että kreikkalaiset, kuten tiedetään, siitä tekivät Prometheus-tarun, ja kauan kesti, ennenkuin ihmiset helpolla tavalla oppivat saamaan tulta. Mitä laajemmaksi yhteistymisaatteen piiri tuli, sitä paremmin sivistys on edistynyt ja sen aarteet kasvaneet. Sosialismi siis levittää ikivanhaa, ihmisten tietämättään käyttämää yhteistuotannon aatetta.

Meillä on jo nyt monellaisia laitoksia, joissa sosialistinen ajatus jo osaksi on alkanut toteutua. Koulut, joita osaksi valtio, osaksi kunnat perustavat ja suurimmaksi osaksi ylläpitävät, ovat sosialistisia laitoksia. Samoin kulkuneuvot. Jos rautateitämme ja höyrylaivojamme käytettäisiin samalla tavalla kuin teollisuuttamme, lukuisat olisivat silloin jokapäiväiset yhteentörmäykset, monasti suuremmat, vakavammat laivat ajaisivat kumoon heikommät ja pienemmät, niinkuin tavallisesti suuri kapitalisti tekee pienemmälle. Ja kuinka moninaiset kaikenlaiset yhteiset valtiolliset laitokset ovatkaan, kuinka monta uutta suurempaa ja pienempää yhdistystä ilmestyykään jokainen päivä. Kaikki nämät huikkeen selvästi osottavat sosialistisen aatteen merkitystä.

Sosialidemokratia, jonka historianfilosofia perustuu kehityksen periaatteeseen, ei suinkaan kiellä kapitalismin kuten yleensä luokkavaltion kulttuurihistoriallista merkitystä, kuten väitetään. Lakkaamaton kehitys, alinomainen edistys vaikuttaa, että yhteiskuntamuodostus, joka suhteellisesti oli jonkun aikaa paras, koska se enimmäiten oli kulloinkin ilmaantuvien tuotantotapojen mukainen, myöhemmin, tuotantotapojen sillä välin yhä kehittyä, vanhentuu, tulee rasitukseksi ja täytyy sen sentähden siirtyä uuden yhteiskuntamuodon tieltä.

Poikana pitämänsä vaatteet ovat täyskasvuiselle miehelle liian ahtaat, ne ratkeevat kaikissa ompeleissaan, hänelle täytyy sovittaa uudet vaatteet; myös pikkukäsityön kääpiömäistilasta kasvaneelle, suurliikkeeksi kohonneelle nykyaikaiselle tuotannolle eivät enää poikavaatteensa, individualismi sovellu; sosialismi yksin on sille soveltuva yhteiskuntamuoto.

“Niin kauan kuin inhimillinen työ tuotti vähän yli välttämättömien elatusaineitten, niin tuotantovoiman suureneminen, liikkeen laajennus, valtion ja oikeuden kehitys, taiteen ja tieteen perustaminen kävi mahdolliseksi vaan työnjaon laajentuessa ja tarvitsivat ne perustukseen täydellisen työnjakamisen yksinkertaisia käsitöitä toimittavien ja työtä ohjaavien, kauppaa, valtiotoimia ja myöhemmin taiteita ja tieteitä harjoittavain harvojen etuoikeutetuin välillä... Niin kauvan kun todella työtätekevä väestö on niin välttämättömän työnsä orja, ettei sillä ole ollenkaan aikaa puuttua yhteiskunnan yhteisiin toimiin (työnjohtoon, valtiotoimiin, oikeusasioihin, taiteeseen, tieteeseen j. n. e.) niin kauan täytyy olla olemassa erityinen luokka, joka, varsinaisesta työstä vapautettuna, pitää huolta näistä asioista... Vasta suurteollisuuden kautta saavutettu tuotantovoimien suunnaton eneneminen sallii työnjakamisen poikkeuksetta kaikille yhteiskunnan jäsenille ja sen kautta kunkin yksityisen työajan supistamisen niin paljon, että hänelle jää kyllin vapaata aikaa ottaa osaa yhteiskunnan yleisiin, niin teoreettisiin kuin käytännöllisiin asioihin. Vasta silloin jokainen vallitseva ja nykevä luokka on tarpeeton ja vasta silloin myös ne järkähtämättömästi syrjäytetään.” Näin puhuu F. Engels kirjassaan *Diöhringiä vastaan*.

Samasta teoksesta nähdään myös, ettei sosialismi ole mikään nerokkaissa päissä syntynyt “keksintö”. Keinot sosialisten epäkohdainta poistamiseksi ovat löydettävissä ainoastaan järjen avulla olevan aineellisen tuotannon todellisuudesta. Ennen kapitalistista tuotantoa yleinen pikkuliike perustui tuotannon keinoihin nähden työntekijäin yksityisomaisuuteen. Työkeinot — maa, maanviljelyskalat, työhuoneet, työkalut — olivat yksityis-omaisuutta, vaan yksityistarpeita varten, siis välttämättömästi pieniä, käpiömäisiä, rajoitettuja. Mutta ne sentähden tavallisesti kuuluivatkin tuottajille itselleen. Näitten hajallaan olevien, ahtaitten tuotantokeinojen yhdistäminen, laajentaminen, nykyajan valtavaksi toimivaksi tuotannonvivuksi muuttaminen, oli juuri kapitalistisen tuotantotavan ja sen kannattajan, porvariston, historiallinen tehtävä. Kuinka se tämän jälkeen 15:sta vuosisadan

kolmella asteella, yksinkertaisella yhteistoiminnalla, käsiteollisuudella ja suurteollisuudella on täytännyt, sen on Marx "Kapital"-teoksen IV osassa seikkaperäisesti selittänyt. Mutta porvaristo, josta siinä myös puhutaan, ei voinut noita rajoitettuja tuotannon keinoja valtaviksi tuotannonvoimiksi muuttaa, muuttamatta ne yksityisten tuotannon keinoista yhteiskunnallisiksi, ainoastaan yhden ihmisyyden käyttämiksi tuotantokeinoiksi. Rukin, kangaspuitten, sepän vasaran sijaan astuivat kehrukone, koneelliset kangaspuut, höyryvasara; yksityistyöhuoneen sijalle satojen ja tuhansien yhteistyötä valtitseva tehdas. Ja niinkuin tuotannon keinot, niin tuotantokin muuttui yksityistoiminnoista yhteiskunnallisiksi toiminnoiksi ja tuotteet yksityistuotteista yhteiskunnallisiksi. Lanka, kangas, metallitavarat, joita nyt tehtaissa valmistetaan, ovat monen työmiehen yhteinen tuote, joitten työmiesten käsien läpi ne vuoroin käyvät, ennenkuin valmistuvat. Ei kukaan yksityinen voi niistä sanoa: sen olen minä tehnyt, se on minun tuotantoni."

Nähdään: kapitalistinen tuotantotapa itse on voimakas ryntäys sosialistiseen, on sosialismin historiallinen alkulause. Ei sitä vähemmin ole nuo erilaisten nimien alla syntyneet renkaitten ja trustien surkean kuulut liitot, jotka tosin nykyään keinottelemalla hinnat korkealle äärimmäisen vahingollisesti vaikuttavat, josta porvarillinen poroporvari heitä kiroo, mutta sosialistien terävä silmä näkee siinä siemenen, ylimenoaikeen, ponnistuslaudan sosialistiseen yhteiskuntamuotoon. Sosialistinen yhteiskunta on yleismaailmallinen, yleisesti hyväatekevä liitto, joka nielee kaikki yleisvahingolliset liitot, kuten Bellamy kirjassaan "Vuonna 2000" sattuvasti sanoo.

Ihmiskunta oli ennen Irus (Homerolaiskerjäläisen nimi), nyt se on pohatta Krösus; se oli ensin köyhä raukka, kun taas nyt yhteiskunnallinen rikkaus on suunnaton ja olevilla tuotantokeinoilla voi mahdolltomasti kohota, niin että nykyään kaikki ihmiset voisivat kohtuullisella työllä saada runsaan toimeentulon. Tänäpäin vielä tahtoa pitää pystyssä luokkavaltiota jyrkkine vastakohtineen ja kauheine aineellisine ja siveellisine kärsimyksineen ja kurjuuksineen on pelkkää hulluutta. Luokkavaltion puolustajasta sopii sanoa, mitä Faust eläimestä, jota "paha henki kuljettaa piirissä ympäri ja yltäympäri" on reheviä, vihantia laitumia".

"Vanhuudella on pyhittävä voima, mikä on ennen aikaansa harmaata, on sille jumalallista", tusina-ihmiselle nimittäin, (luokkavaltioihmisen perikuvalle, jota Schopenhauer on "luonnon tehdasta-

varaksi” nimittänyt), jonka henki avautuu järkeisopille vasta kun häitä tyystimmin pakottaa, sillä tavallisessa ihmisessä taipumus on voimakkaampi kuin tieto, ymmärrys on tahdon tohvelin alla. Vasta sitte kun itse joutuvat pahaan pulaan ja vesi jo kaulalle ulottuu tai kun kova täytymys pakottaa, vahvemman voiman ahdistaisissa, vasta sitte tämänkaltaiset ihmiset tietokykyänsä käyttävät ja kova itsepäisyys poistuu järjen tieltä, sillä silloin tunne, taipumus puhuu uuden aatteen puolesta.

Mutta niille, jotka tietoa harrastavat, käy sosialismin suhteen, kun he sitä vakaasti ja ahkeruudella tutkivat, kuten kävi Bileamin, jonka Moabitein kuningas oli palkannut Israelin kansaa kiroamaan. Silmäillessä tuota kansaa, kiroaminen tuon pakanallisen profetan suussa muuttui siunaukseksi. Jos hän miltä puolelta, miltä näkökannalta tuota kansaa katseli, kaikissa se näytti ei kirouksen, vaan siunauksen arvoiselta.

